

www.ketab.ir

-
- سرشناسه : علیان، علی، ۱۳۳۴-
عنوان و نام پدیدآور : بوسه آخر، روایتی از تولد تا شهادت سرفراز حاج محمدعلی رضایی دینانی / علیان
مشخصات نشر : اسفهان: ستارگان درخشان، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری : ۲۴۸ ص. مصور (رنگی)
شابک : ISBN: 978-600-447-132-9
وضعیت فهرست نویسی : فیا
موضوع : رضایی دینانی، محمدعلی، ۱۳۳۹-۱۳۶۵
موضوع : جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- شهیدان -- سرگذشتنامه
موضوع : Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Martyrs -- Biography
رده بندی کنگره : DSR۱۶۲۶ / ۶۴۱۴ ۶۸ ۱۳۵۷
رده بندی دهویی : ۹۵۵/۰۸۳۳-۹۲
شماره کتابشناسی ملی : ۵۱۴۷۴۹۹
-

www.ketab.ir

بوسه آخر

روایت تولد تا شهادت سردار
شهید حاج محمد علی رضایی دینانی
علی علیان

نشر ستارگان درخشان

بوسه آخر
روایت تولد تا شهادت سردار شهید حاج محمدعلی رضایی دینانی
علی علیان

مدیر هنری: محسن صابری

ویرایش و صفحه‌آرایی: کارگاه نشر روی را

طرح جلد: غفره فاضل

نشر: ستارگان درخشان

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۷ - ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۷-۱۳۲-۹

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

© تمامی حقوق برای نشر ستارگان درخشان محفوظ است.

این کتاب با حمایت شرکت فولاد مبارکه اصفهان

مرکز بخش:

فروشگاه و نمایشگاه دائمی ستارگان درخشان: اصفهان، سی و سه پل، ابتدای چهارباغ بالا. تلفن: ۰۳۱-۳۶۶۷۲۸۲۴

این کتاب با حمایت شرکت فولاد مبارکه اصفهان

به چاپ رسیده است.

۲۴۰۰۰ تومان

۱۱.....	پیشگفتار
۱۹.....	فصل اول: تولد و بالندگی
۵۳.....	فصل دوم: جنگ و مسئولیت
۱۰۹.....	فصل سوم: مردم‌داری و محبوبیت
۱۵۵.....	فصل چهارم: خانواده و فرزندان
۱۸۵.....	فصل پنجم: شهادت و آموزه‌ها
۲۱۹.....	منابع
۲۲۳.....	پیوست: تصاویر و اسناد

کتاب حاضر، از جمله کتاب‌هایی است که کنگره ملی سرداران و ۱۴۰۰ شهید و شهدای مدافع حرم شهرستان فلاورجان، به چاپ رسانده و ان شاء الله به همت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و دیگر دست‌اندرکاران این کنگره، همزمان با برگزاری کنگره (نیمه دوم سال ۱۳۹۷) رونمایی خواهد شد. محور اصلی کتاب چنان‌که از نام آن آشکار است، بررسی زندگانی پر برکت سردار سرافراز سپاه اسلام، شهید محمدعلی رضایی دینانی است. این اثر، در قالب تاریخ شفاهی و با رویکردی اجتماعی تدوین شده است.

در راستای تدوین این اثر، مؤلف کوشیده است تا به یاری مصاحبه‌گران همراه با ۲۷ نفر از افراد مرتبط با زندگی شهید همچون اعضای خانواده، دوستان دوران کودکی، هم‌کلاسی‌ها، دوستان خانوادگی، همکاران و هم‌زمان و فرماندهان آن شهید در عرصه دفاع مقدس، مصاحبه‌های مفصلی داشته باشد. در ادامه، برای پیرایش اثر از تناقضات و نواقص احتمالی، برخی از این مصاحبه‌ها مورد تحقیق و بررسی دقیق‌تر قرار گرفت. هم‌چنین با افزایش تعداد مصاحبه‌ها تلاش شد تا ضمن به حداقل رساندن نقایص روایتگری، بیان اثر، به روایت اول شخص نزدیک‌تر گردد. در این سیر، همه مدارک مربوط تأمین و تدوین گردید و در حال حاضر، تمامی این مدارک، مضبوط و محفوظ است.

بن‌مایه این کتاب، بررسی زندگی شهید و ارائه پیام روشن شهید برای تمامی عصرها و

نسل‌ها است. افزون بر این، تلاش شد کتاب به گونه‌ای تنظیم شود که خواننده ناآشنا نیز هرچند مختصر، با موضوعاتی چون جنگ تحمیلی و اوضاع آن روز ایران و جهان، نقش و اهمیت حضور رزمندگان در جبهه‌ها برای حفظ کیان اسلام و ایران و عقب‌راندن مزدوران رژیم بعث عراق و پشتیبانان جهانی آنان از ۱۱۰۰۰ کیلومتر مربع خاک میهن - که با یورش وحشیانه خویش در نخستین روزهای جنگ اشغال کرده بودند^۱ - و موارد دیگری از این قبیل آشنا شود.

بدیهی است که در این مجمل، قصد و فرصت پرداختن به همه ابعاد جنگ هشت‌ساله و عملیات‌های فراوانی را که سردار شهید رضایی در اکثر آنها سهمیم بوده است، نداریم؛ بلکه صرفاً برای انسجام ذهنی خواننده، شرح عملیات‌هایی را در فهرست عناوین این کتاب قرار داده‌ایم که هم‌زمان آن شهید بزرگوار در حین مصاحبه‌ها به آنها اشاره نموده‌اند.

شرح مختصر عملیات‌های مورد اشاره را نیز عمدتاً از پایگاه تخصصی دفاع مقدس به عنوان منبعی معتبر و نزدیک‌تر به واقعیت - گزینش و ارائه نموده‌ایم.

در میان مصاحبه‌شوندگان، فرماندهانی نیز بودند که خود، اطلاعات بالارزشی در اختیار مصاحبه‌گران قرار می‌دادند، اما آنان نیز به دلایلی چون گذر زمان، فراموشی و یا آمارهای مغلوط، مراحل و میزان و ارقام برخی از عملیات‌ها را به دست نمی‌دانستند. روایات آنها نیز - به‌ویژه در باب عملیات‌های رمضان و الفجر ۴ - اضافه شد تا بدین ترتیب گامی دیگر به حقیقت نزدیک شویم. با توجه به اقتضای تاریخ شفاهی که لاجرم از دل روایت‌ها برمی‌آید، می‌توان حضور سنت‌ها، دیدگاه‌ها و نگرش‌های دربردارنده اوضاع اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، روانشناختی و جامعه‌شناختی را دست‌کم در بُعد محلی، به دست آورد.

در فرهنگ اسلامی - به‌ویژه فرهنگ ناب تشیع - شهادت به مثابه فوز عظیم شمرده شده است. اما حق این است که انتخاب شهادت، کار هرکسی نیست؛ رسیدن به این جایگاه والا، خلوص، پاکی و صفای باطن بسیار می‌طلبد. این جایگاه، البته از نگاه تیزبین شهدای گرانقدر ما و از جمله این شهید والا مقام، دور نمانده بود. همین درک عمیق نیز سبب شده بود که

۱. تراب زمزمی، عبدالمجید، جنگ ایران و عراق، ترجمه مزگان نرند، نشر سفید، چاپ اول، ۱۳۶۸، ص ۱۱۶.

هرگاه بین شهید و همسرش سخن از جنگ و جبهه و شهادت به میان می‌آمد و آن بانو از احتمال شهادت ایشان در میادین نبرد، ابراز نگرانی می‌کرد، می‌فرمود: «نگران نباش! من هنوز لیاقت شهادت نیافته‌ام!» گو اینکه او دیری بود به این لیاقت عظیم رسیده، شهادت را به عنوان فوز عظیم برگزیده، با کوشش طاقت فرسای پاسداری خویش از دستاوردهای والای خون خود و هم‌زمانش دفاع کرده و سرانجام نیز آن را بر دوش تحیف ما بازماندگان غافل نهاده بود. راستی چه خوش سروده است خواجه شیرین سخن شیراز که:

آسمان بار امانت نتوانست کشید

قرعه کار به نام من دیوانه زدند

از نکات قابل ذکر در تدوین این مجموعه، دشواری‌های متعددی بود که برای مؤلف و دست‌اندرکاران پیش می‌آمد. یکی از این دشواری‌ها، فاصله زمانی بیش از سی ساله‌ای بود که بین زمان وقوع حوادث (عصر حیات مادی شهید) و زمان مصاحبه‌ها و جمع‌آوری روایات و خاطرات، ایجاد شده بود. روشن است که این فاصله طولانی، بعضاً موجب بروز ضایعه فراموشی مصاحبه‌نویسندگان و ایجاد خلط در بیان خاطرات توسط آنان گردیده و درستی و اتقان آن را خدشه‌دار می‌کرد. دشواری دیگر، از جانب افرادی جلوه می‌نمود که به هر دلیل، حاضر به مصاحبه نمی‌شدند و ما را در روشن شدن حقایق یاری نمی‌کردند. همین موضوع نیز موجب می‌شد که مؤلف و همکاران او کوششی دوچندانی در کار کنند تا هر چه بیشتر به واقعیت نزدیک شوند. اینجا بود که در بسیاری از موارد، فهم و زبان نویسنده جای خود را به روایت سوم‌شخص از زبان کسانی می‌داد که حضوری عینی در کنار شهید داشته‌اند. سپس برای حفظ اصالت این روایات، بعضاً زبان معیار، جای خود را به زبان محاوره می‌داد تا بدین طریق، حقیقت به قربانگاه مصلحت نرود.

اگرچه در این مجموعه اساس بر بیان بی‌کم و کاست حقیقت است، اما آنجا که دست‌یافتن به حقیقت، مشکل یا گاه محال می‌نمود، روایات مختلفی که بعضاً هم خالی از تناقض نبودند، برگزیده شد تا در این موارد نیز دریافت حقیقت به عهده خواننده فهیم و حقیقت‌یاب گذاشته شود. در دو یا سه روایت نیز بنابر مصالح ملی و یا حفظ حیثیت افراد، از

نقل قول صریح در کتاب خودداری شد. البته این موارد نیز بایگانی شده و اسناد آن، موجود است.

کتاب در شش فصل، شامل تولد و بالندگی، رزم و احراز مسئولیت، مردم‌داری و محبوبیت، خانواده و فرزندان، شهادت و آموزه‌های آن و سرانجام، منابع، تألیف و براساس توالی تاریخی، تنظیم و تدوین گردیده است.

در تدوین کتاب، سعی کرده‌ایم هر جا در ضمن مصاحبه‌ها نام عضوی از خانواده، دوستان، هم‌زمان و همکاران شهید برده شده که آن فرد، شهید شده یا درگذشته است، نامی از او بیاوریم تا بدین وسیله به برکت خون شهید، یادی از آن فرد نیز شده باشد.

در پایان، از تمامی دست‌اندرکاران کنگره اعم از مصاحبه‌شوندگان و مصاحبه‌کنندگان، مدیریت نشر و کمیته علمی، پیاده‌کنندگان مصاحبه‌ها و... به‌ویژه سرکار خانم دکتر رضایی، مدیر نشر کنگره آقای حسن هدایت، فرماندهی محترم سپاه صاحب‌الزمان علیه السلام استان اصفهان سردار سلیمانی و فرماندهی محترم سپاه ناحیه مقاومت بسیج سپاه فلاورجان جناب سرهنگ فتحیان و همکاران محترم مشان آقایان حاج قاسم محمدی، نعمت‌الله گردانی، محمد رئیسی، علی عابدی و دوستان خدوم فعال در کنگره، آقایان محمود احمدی و ولی احمدپور و خانم‌ها خدابخشی، شیرعلی، رئیسی و... که این اثر را همراهی و تلاش و پی‌گیری آنان به انجام رسید، سپاسگزارم و از درگاه حضرت حق برای ایشان، طلب بهروزی می‌کنم.

علی علیان

آذر ۱۳۹۶